

Luminița VARTOLOMEI

OPERĂ

Fântâna... Comediei

Poate unde (cel puțin la noi) repertoriul curent de opere (restrâns, practic, la... capodopere!) este incomparabil mai modest numeric decât acela de piese dramatice, sau poate unde regizorii de operă (nu numai la noi!) sunt considerabil mai puțini decât aceia de teatru, cei dintâi se văd adesea chemați să monteze din nou, pe alte scene, aceleași titluri. Și, fiindcă extrem de rar se întâmplă ca artistul în cauză să-și fi construit între timp o concepție fundamental diferită asupra partiturii respective (eu una, cunosc un singur caz: acela al regretatului Ginel Teodorescu, care a oferit, după douăzeci de ani, în care spectacolul său s-a jucat neconținut pe scena Operei bucureștene, o cu totul altă versiune pentru *Răpirea din serai* a lui Mozart), el va reface mereu aceeași montare. Prilej fericit de a-și perfecționa creația în detaliile ei cele mai subtile, dar și probă de foc în ceea ce privește rezistența peste timp a structurii de bază inițiale...

După mai bine de un deceniu și jumătate, Cristian Mihăilescu a fost pus acum în situația (determinată de solicitarea impresarială a unui turneu de aproape două luni, prin vreo cinci țări vesteuropene) de a monta din nou, la Opera din Brașov (pe care de câțiva ani încoace o și conduce, în calitate de director general), o partitură cu care, la scurt timp de la spectaculosul său debut regizoral (produs tot la Brașov, într-un antologic spectacol cu *Bărbierul din Sevilla* de Gioacchino Rossini), își reconfirmase, la Teatrul Liric din Craiova, deosebita înzestrare pentru această nouă profesiune muzicală exercitată (după acelea de cântăreț de operă și de critic, pe care le practicase cu succes în primele două decenii ale carierei sale). E de prisos, cred, să mai spun că, reprodușă fidel în datele ei esențiale, montarea de odinioară se dovedește acum la fel de tânără, de proaspătă, de incitantă...

Cum pe lumea asta nimic nu e întâmplător, dirijorul cu care Cristian Mihăilescu colaborase atunci este același cu care în ultimii ani, la Brașov, regizorul „a făcut echipă” în realizarea unora dintre cele mai importante spectacole ale sale (de la *Così fan tutte* de Wolfgang Amadeus Mozart și până la *Falstaff* de Giuseppe Verdi, trecând prin *Carmen* de Georges Bizet): Dorel Munteanu. Meritele acestui artist în elaborarea imaginii sonore a spectacolului sunt aceleași pe care le consemnam în urmă cu 15 ani, când, comentând¹ premiera craioveană a lui *Don Pasquale*, remarcam „concursul fericit al dirijorului Dorel Munteanu, care a izbutit performanța de a realiza nu doar coeziunea deplină a ansamblului vocal-instrumental sau cursivitatea și pulsația vie, capabile să pună în valoare frumusețea și sensurile muzicii lui Donizetti, dar și o calitate și o amplexare a sonorității orchestrale incredibile pentru o formație de numai 30 de instrumentiști”; evident, cu deosebirea că, acum, muzicianul conduce o veritabilă orchestră de operă, care însă, fiind alcătuită preponderent din tineri, îi datorează însăși existența sa ca organism muzical unitar și receptiv, sensibil și expresiv.

Cum Cristian Mihăilescu face parte dintre puținii regizori de operă a căror creație personală include în chip consubstanțial cadrul scenografic (cel puțin în liniile lui generale), versiunea brașoveană a spectacolului său se deosebește de cea craioveană doar prin calitatea net superioară a realizării efective a decorurilor și costumelor, create de Rodica Garștea cu o admirabilă armonie a desenului și cromaticii. Dominând scena, fântâna arteziană (din care curge nu numai apă adevărată, dar și... umor irezistibil!) constituie o performanță greu de egalat: principalul ei element – o naiadă grațios așezată într-o scoică – este ba sculptural, ba natural, dar de o atât de perfectă identitate plastică, încât publicului îi este aproape imposibil să observe când e vorba de o statuie și când de o balerină. Evident, performanța îi aparține deopotrivă balerinei – Nermina Damian, ce semnează și coregrafia spectacolului –, a cărei primă desprindere de pe soclu produce asupra publicului un șoc la fel de puternic ca și acela încercat când, în actul următor, el va înțelege – abia târziu de tot... – că pe scoică de află, de astă dată, chiar o statuie.

Cum, în cariera sa solistică, s-a distins prin capacitatea de a-și înzestra personajele interpretate cu o veridicitate specială a caracterului particular, Cristian Mihăilescu face parte și dintre extrem de puținii regizori de operă care știu cum să lucreze cu cântăreții, astfel încât aceștia să depășească în spectacol stadiul unei simple mișcări scenice, devenind veritabili actori. Nu e de mirare, deci, că o cântăreață de calibrul Gabrielei Hazarian, pe care altădată am urmărit-o strălucind în rolul titular din *Carmen* sau în Mrs. Page din *Falstaff*, a fost încântată să accepte acum, în *Don Pasquale*, un rol minuscul și mai degrabă jucat decât cântat (*Notarul*). De mirare nu e nici faptul că tenorul Șerban Băcilă (*Ernesto*) și soprana Valentina Mărgăraș (*Norina*) aproape că joacă mai bine decât cântă (dar Șerban Băcilă cântă și la chitară, acompaniindu-și serenada!); sau că basul Dan Popescu, aflat la debutul său pe scena unui teatru profesionist, întruchipează un Don Pasquale aproape la fel de savuros în joc și cânt ca acela (etern model!) realizat odinioară de către Constantin Gabor; sau că baritonul Adrian Mărcan creează un Doctor Malatesta de o prestanță, de o eleganță și de un rafinament comic al evoluției actricești aflate în perfectă consonanță cu frumusețea glasului său și cu inteligența interpretării sale muzicale.

Cum regizarea uverturii și a „finalului pe aplauze” datează de suficientă vreme ca să fi intrat deja în tradiția spectacolelor de operă, Cristian Mihăilescu a inventat acum... regizarea bisurilor: corul servitorilor și celebrul duet Pasquale–Malatesta, *numere* ale operei lui Donizetti care stârnesc negreșit ovațiile publicului. Ovații ce răsplătesc în cele din urmă întreaga echipă a realizatorilor unui spectacol cu adevărat demn de caracterul și valoarea uneia dintre cele mai izbutite *opere comice* ale lui Donizetti.

Opera din Brașov – Don Pasquale de Gaetano Donizetti. Regia: Cristian Mihăilescu. Scenografia: Rodica Garștea. Coregrafia: Nermina Damian. Conducerea muzicală: Dorel Munteanu. Data premierei: 28 februarie 2004

¹ În *Contemporanul* din 24 februarie 1989, text reprodus în: Vartolomei, Luminița. *Teatrul din umbra Muzicii*. București, Editura Muzicală, 2003.